

Dienst op 10 september 2017
in de Vermaning in Almelo
uitgezonden door AA FM

Is dat mijn pakkie-an?

Orgelspel voor de dienst

Welkom en mededelingen
Aansteken van de kaars
Amnesty actie
Moment van stilte

Bemoediging

Onze hulp is in de naam van de Eeuwige
die ons oproept tot inkeer en omkeer,
tot vrede en gerechtigheid.
Die ons aanspoort om te leven
met open ogen en open armen,
liefdevol en barmhartig.

Openingslied: Liedboek 217 – De dag gaat open: 1 t/m 4

Kyriëgebed

God van liefde en erbarmen,
soms lopen we vast in zorgen,
in de zwaarte van het leven.
Soms kunnen we niet op
tegen het pessimisme om ons heen,
tegen het wantrouwen van mensen,
tegen de negativiteit.

Open onze ogen
voor die andere kanten van het bestaan:
voor de liefde en de zorg voor wie kwetsbaar is,
voor de energie waarmee mensen
bouwen aan onze samenleving.

Laat ook ons met ontferming bewogen zijn
met mensen en dieren in nood;
laat ons onze handen openen
om te delen van wat wij zelf ontvingen.
Maak ons aanstekelijk en houd ons gaande
op uw weg.

Glorialied

Inleiding

Over waken en behoeden gaan de teksten van vanochtend. Over elkáars wachters en hoeders zijn. In een samenleving als de onze is dat een beetje heikel onderwerp. Immers, dat wat een ander doet is toch niet mijn of ons pakkie-an? Dat moet hij of zij toch zeker zelf weten? Iedereen is toch zélf verantwoordelijk voor z'n daden? Daar wordt in de bijbel toch een beetje anders over gedacht. De profeet Ezechiël weet zich als wachter aangesteld over zijn volk in ballingschap. In die rol moet hij spreken namens de Eeuwige, onverbloemd, recht voor z'n raap. En binnen de gemeenschap rond de evangelist Matteüs waren de conflicten kennelijk niet van de lucht. Reden waarom hij Jezus de zogenoemde 'gemeenterede' in de mond legde, waarin hij helder uit de doeken doet hoe je als leiding en gemeenteleden om moet gaan met conflicten en spanningen. Hoe je ervoor zorgt dat dat niemand 'verloren' raakt? Het zijn stuk voor stuk spannende teksten die ons misschien weer eens aan het denken kunnen zetten over wederzijdse verantwoordelijkheid en naastenliefde, óók als het moeilijk is.

Schriftlezing Ezechiël 33, 1-11 (NBV)

33¹De HEER richtte zich tot mij: ²Spreek, mensenkind, zeg tegen je volksgenoten: "Als ik het zwaard op een land afstuur, en het volk dat daar woont heeft iemand als wachter aangesteld, ³en die wachter ziet het zwaard op het land afkomen en blaast op de ramshoorn om het volk te waarschuwen, ⁴en als dan iemand het geluid van de ramshoorn hoort maar er zich niets van aantrekt, en het zwaard komt en doodt hem, dan heeft hij zijn dood aan zichzelf te wijten. ⁵Hij heeft het geluid van de ramshoorn wel gehoord maar zich er niet door laten waarschuwen, en dus heeft hij zelf de dood over zich afgeroepen. Had hij zich laten waarschuwen, dan had hij zijn leven gered. ⁶Wat de wachter betreft: als hij het zwaard ziet komen maar niet op de ramshoorn blaast om het volk te waarschuwen, en als het zwaard dan komt en iemand doodt, dan sterft die mens doordat hij zelf schuld heeft, maar de wachter zal ik voor zijn dood ter verantwoording roepen."

⁷Jou, mensenkind, heb ik als wachter aangesteld voor het volk van Israël. Als je mijn woorden hoort moet je hen namens mij waarschuwen. ⁸Als ik tegen een slecht mens zeg dat hij zal sterven, en jij zegt hem niet dat hij een andere weg moet inslaan, dan zal hij sterven door zijn eigen schuld, maar jou zal ik voor zijn dood ter verantwoording roepen. ⁹Maar als je hem gewaarschuwd hebt dat hij een andere weg moet inslaan en hij doet dat niet, dan sterft hij door zijn eigen schuld, maar jij zult het er levend afbrengen.

¹⁰Mensenkind, zeg tegen het volk van Israël: "Jullie zeggen: 'Onze misdaden en onze zonden worden ons aangerekend en wij gaan eraan te gronde – hoe kunnen we dan nog blijven leven?'" ¹¹Zeg tegen hen: "Zo waar ik leef – spreekt God, de HEER –, de dood van een slecht mens geeft me geen vreugde, ik wil dat hij een andere weg inslaat en in leven blijft. Kom toch terug van de heilloze weg die jullie zijn ingeslagen, keer om, want waarom zouden jullie sterven, volk van Israël?"

Lied Liedboek 139: 1, 6 en 14

Schriftlezing Matteüs 18, 10-20 (Naardense bijbel)

10 Ziet toe dat ge niet
één van deze kleinen geringschat;
want ik zeg u dat hun engelen in de hemelen
aldoor het aanschijn aankijken
van mijn Vader in de hemelen.

11 Want de mensenzoon komt
om te redden wat verloren is.

12 Of dacht ge dat het ánders is?
Als bij zomaar een mens
een honderdtal schapen het zijne wordt
en er raakt er één van hen verdwaald,
zal hij dan niet de negenennegentig
achterlaten op de bergen
en eropuit trekken
om te zoeken wat verdwaald is?

13 En als het het zijne wordt om het te vinden:
amen is het, zeg ik u, dat hij zich
daarover méér verheugt
dan over de negenennegentig
die niet verdwaald zijn.

14 Zo is er bij uw Vader die in de hemelen is
geen wil
dat één van deze kleinen verloren gaat!

15 Als je broeder zondigt,
ga er heen en wijs hem terecht,
tussen jou en hem alléén;
als hij naar je zal horen
heb je je broeder teruggewonnen.

16 Als hij niet zal horen
neem er dan nog één of twee met je mee,
opdat
'bij monde van twee of drie getuigen
elke bewering gestaafd wordt' (Deut. 19,5).

17 Als hij aan hen voorbijhoort,
zeg het aan de vergadering;
als hij ook aan de vergadering voorbijhoort
laat hij dan voor je zijn
zoals de volksheiden en de tollenaar.

18 Amen is het, zeg ik u:
zoveel als ge zult binden op de aarde
zal gebonden zijn in de hemel
en zoveel als ge zult losmaken op de aarde
zal losgemaakt zijn in de hemel.

19 Wéér zeg ik het u:
als er twee van u op de aarde
eenstemmig zijn over elke zaak
waarom zij vragen
zal die hun geworden
van bij mijn Vader die in de hemelen is.

20 Want waar twee of drie
samengebracht zijn in mijn naam,
daar ben ik in hun midden!

Lied Liedboek 928 – Hoe ik ook ben

Overdenking

Wie kinderen heeft opgevoed weet dat de ergste boosheid niet wordt opgewekt door een misdrijving van het kind, maar door ongerustheid. Als het er gezellig met een vriendje of vriendinnetje vandoor gaat zonder te zeggen wat het doel van de ontdekkingstocht ongeveer is, dan word je boos als ze te lang wegblijven. Niet omdat ze te lang wegblijven, maar omdat je ongerust wordt. Waar hangen ze uit? Er zal toch niets gebeurd zijn? En áls de avonturiers dan eindelijk thuis komen -zich van geen kwaad bewust- dan zwaait er wat. Dat is ongeveer de situatie van de cartoon op uw liturgie. Zoonlief wordt daar hardhandig door pa onderhanden genomen omdat hij naar de maan wil kijken via een wiebelig trapje waarmee hij bij het zolderraam kan komen. Geen wonder die hij pa de stuipen op het lijf jaagt. Het is een fiks pak slaag dat de jongen op de cartoon krijgt, maar wel ingegeven door liefde en bezorgdheid. Geen ouder wil immers dat zijn of haar kind iets overkomt.

Zo ongeveer zou je ook de woorden uit Ezechiël 33 kunnen opvatten: God wil niet de dood van een mens, ook niet van een mens die verkeerde dingen doet. In het commentaar bij het leesrooster voor deze dag schrijft een predikant -kennelijk afkomstig uit een zeer rechtzinnige omgeving- dat hem telkens weer op het hart werd gedrukt om in elk pastoraal gesprek en tijdens elke kerkdienst zijn hoorders te wijzen op het gevaar dat ze eeuwig verloren zouden gaan. Als hij dat niet zou doen, zou hij zelf eeuwig moeten boeten vanwege zijn nalatigheid. Ik snap nu die dreiging met hel en verdoemenis vanaf de kansel in sommige kerken. Misschien niet eens zozeer ingegeven uit naastenliefde, maar eerder uit zelfbehoud.

Ezechiël zegt juist: God wil niet dat een mens ten onder gaat aan zijn eigen fouten, dat hij zijn eigen leven verziekt en dat van anderen. Daarom worden er in dat eerste testament telkens weer profeten geroepen om het volk van een heilloze weg terug te fluiten, om koningen die alleen hun eigen belangen dienen de wacht aan te zeggen. Die profeten deden dat op niet mis te verstane manier, net zoals de vader op de cartoon: hardhandig en met veel bombarie. Niet vanwege hun eigen hachje, maar uit bewogenheid met dat godsvolk, uit bezorgdheid en liefde.

Zij vroegen zich niet af: Is dat wel mijn pakkie-an? Ze zagen het als hun roeping om bewaarder en hoeder van hun volk te zijn. Tijdens de ballingschap van het volk in Babel sprak Ezechiël overigens niet alleen dreigende taal. Er kwamen ook woorden van bemoediging uit zijn mond: God zal jullie bijeen brengen en jullie zullen terugkeren naar huis, naar Jeruzalem. Want niet jullie dood heeft God voor ogen, maar jullie leven! Alle dreigende teksten ten spijt spreekt de bijbel altijd weer van liefde, van leven, van heil. Altijd weer heeft de mens de mogelijkheid om terug te keren van een weg die dood loopt. Maar lang niet altijd is die mens zich bewust van het dreigende gevaar. Dan heeft hij iemand nodig die hem erop wijst dat hij (of zij) verkeerd bezig is; dat het zo niet goed komt. Maar dan maakt wel de toon de muziek.

De vader op de cartoon slaat op de blote billen van zijn zoon tot ze gloeien. Hij doet hem zo te zien flink pijn. En dan zegt pa: 'Kwajongen, je had je wel kunnen bezeren.' Dat is denk ik niet de methode waarmee je iemand op z'n fouten wijst. Ik zei het al in de inleiding: het is niet echt makkelijk om vandaag de dag iemand aan te spreken op wangedrag of verkeerde keuzes. 'Waar bemoei je je mee' is nog het minste dat je als reactie naar je hoofd geslingerd kunt krijgen. Dan houd je misschien maar liever je mond om ruzie of erger te vermijden.

Zowel bij Ezechiël als bij Matteüs lezen we dat dát niet kan. Dat er situaties zijn dat je je mond niet kunt houden en je móet spreken, ongeacht of iemand bereid is te luisteren. Wie zijn mond niet open doet als iemand écht de fout in gaat of dreigt te ontsporen, die

is aan te spreken op zijn verzuim. Maar het luistert wel nauw wát je zegt en hóe je het zegt. En misschien moet je eerst maar eens gewoon luisteren naar wat die ander te zeggen heeft. Misschien heb je het verkeerd gezien of ingeschat. Misschien heb je een uitspraak of bepaald gedrag verkeerd geïnterpreteerd. Daarom beschrijft Matteüs zo heel precies de stappen die moeten worden gezet om iemand van een heilloze weg terug te leiden naar de gemeenschap. Eerst onder vier ogen, want je kunt het helemaal verkeerd hebben gezien. En dan is er nog de mogelijke schaamte van de ander. Daarom geen publieke schandpaal. Omzichtigheid is geboden. Pas als hij weigert te luisteren kun je een volgende stap zetten en twee getuigen erbij halen. Zoals dat gebruikelijk was in de joodse traditie. Alleen een verklaring van twee of drie getuigen had rechtsgeldigheid. Haalt dat niets uit, dan pas haal je de hele geloofsgemeenschap erbij. En werkt zelf dát niet, dan mag je hem of haar beschouwen als iemand die niet langer tot de gemeenschap behoort, die zichzelf erbuiten heeft geplaatst of -zoals Matteüs schrijft- 'als de heiden en de tollenaar'. Grappig is dan je te realiseren dat Jezus omging met heidenen en tollenaars. Je zou dus kunnen zeggen dat je iemand weliswaar buiten de gemeenschap kunt plaatsen, maar dat je altijd de deur open moet houden voor het geval de 'zondaar' zich bedenkt en terug wil keren. Die moet dan met liefde worden ontvangen en opnieuw in de gemeenschap worden opgenomen! Want liefde is waar hij of zij recht op heeft. Als wij -met al onze fouten en gebreken- geliefde kinderen van God zijn, dan is onze zuster of broeder dat ook, mét alle fouten en gebreken. Het oordeel is niet aan ons; dat is tussen hem of haar en het goddelijke.

In onze samenleving is een oordeel al snel geveld. Hij of zij is zus of zo.

De christelijke gemeente is een oefenplaats om te leren op een andere manier met conflicten en verschillen van inzicht om te gaan. De ander is een zuster of broeder die je voor de gemeenschap wilt behouden. Daarop moet alles zijn gericht. Ook wij zijn wachters en hoeders van wie in de fout is gegaan. Het is je verantwoordelijkheid om hen aan te spreken. Mocht dan toch de uitkomst zijn dat de wegen scheiden, dan moet dat zijn met verdriet en pijn dat het niet is gelukt.

Maar wat de beslissing van de gemeente ook is, de hemel sluit zich daarbij aan, zegt Matteüs. De gemeente kan binden of ontbinden, wat wil zeggen: de uitsluiting bevestigen of iemand vrijspreken en de band herstellen. Door wat Matteüs de bemoeienis van de hemel noemt kan zo'n beslissing dus niet lichtvaardig worden genomen. Uitsluiting op grond van persoonlijke vetes kan dus niet.

En dan is er nog die verzekering over het eensgezind vragen. Dat is geen op zichzelf staand vers, maar heeft alles te maken met het voorgaande. Juist omdat het hier om zoiets belangrijks gaat als het binden of ontbinden, om het uitsluiten of vrijspreken van een zuster of broeder zal gemeenschappelijk en waarachtig gebed nodig zijn. In de Willibrord vertaling en in de Nieuwe Bijbelvertaling is er iets aan dat vers toegevoegd en dan staat er: 'Ik verzeker het jullie nogmaals: als twee van jullie hier op aarde eensgezind om iets vragen, wat het ook is, dan zal mijn Vader in de hemel het voor hen laten gebeuren.'

Als je om 'wat het ook is' kunt vragen, kun je ook om het winnen van de loterij vragen of om het slagen voor een examen. Daarover gaat het hier niet. Dit vers heeft echt betrekking op het voorgaande. En er komt nog iets achteraan: 'Want waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden.' Ook dit vers wordt vaak los van de context gelezen. Dan klinkt het heel troostrijk in een kleiner en grijzer wordende gemeente. Maar ook dit vers heeft alles te maken met het gezamenlijk bidden om licht op de zaak van de broeder of zuster die een andere weg heeft gekozen. Als de gemeente zó in eenheid en waarachtigheid bijeen is, ís ze lichaam van Christus en is Jezus in de geest aanwezig, zou je kunnen zeggen.

Is las in dit verband onlangs een nieuwsbericht op de website van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit. Daar was te lezen dat Amerikaanse doopsgezinden in juni een resolutie hebben aangenomen over Israël en Palestina.

Misschien heeft u wel eens gehoord van de BDS beweging. Dat is een beweging die streeft naar boycot van Israëliische producten afkomstig uit de bezette Palestijnse gebieden en desinvestering van bedrijven in die gebieden, aangevuld met sancties. Deze Amerikaanse Mennonieten hebben gekozen voor een 'derde weg'. Naast het kritisch

kijken naar de eigen investeringen in de Palestijnse gebieden, benoemen ze niet alleen het onrecht van de Israëliëse bezetting, maar ook het leed dat veroorzaakt is en nog steeds wordt door antisemitisme. Ze zoeken niet alleen partnerschap met Palestijnen, maar ook met Israëliërs. Deze resolutie, getiteld 'Seeking Peace in Israel and Palestine' werd met 98 procent van de uitgebrachte stemmen aangenomen na een driejarig proces van praten en gezamenlijk gebed.

Hier is een voorbeeld van een gezamenlijk wachter en behoeder willen zijn van broeders en zusters die met elkaar in conflict zijn en daarin een weg willen vinden die recht doet aan alle belangen, maar ook helder is in het afwijzen van onrecht.

Zó met conflicten omgaan in groot of in klein verband kan het verschil maken. Het luistert nauw en het vraagt veel van betrokkenen. Maar het is nu eenmaal ons pakkie-an als leerlingen van Jezus om mensen erbij te houden en altijd weer een nieuwe kans te geven. We zijn immers wachters en behoeders voor hen die uit de boot dreigen te vallen. Niet omdat we zo geweldig zijn, maar uit liefde.

Amen.

Orgelspel

Open ruimte

Voorbeden, stil gebed, Onze Vader

Slotlied 'We are people of Gods peace' (Bohemian Brethren/Menno Simons 1552)

Opdracht en zegenbede

Laten we gaan in vrede en vreugde, geleid door Gods geest. Vragen we daarbij om Gods nabijheid en zegen.

Behoed ons
zegen ons
bewaars ons
Jij die ons hebt toegekeerd
naar elkaar,
om elkaar
te zegenen
te bewaren
te behoeden

Lied ter beaming: Liedboek 426 – God zal je hoeden / God to enfold you

Doven van de kaarsen

Orgelspel na de dienst

Collecte bij de uitgang voor de ramp op Sint Maarten

Voorganger: ds. Carla Borgers